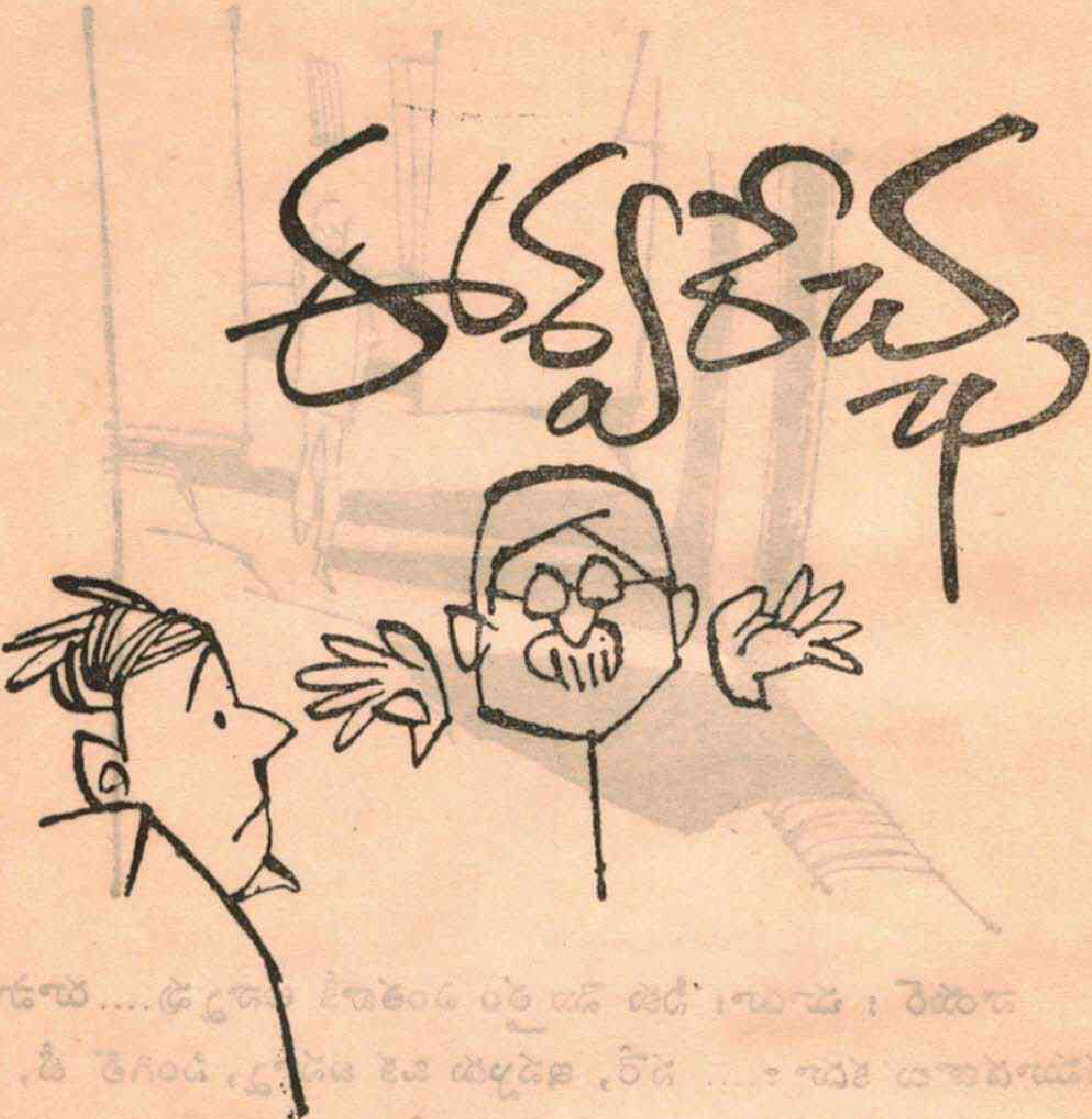

అంతా ఈశ్వరేచ్ఛ అన్నారు గజపతిగారు ఉన్న గాంభీర్యం అంతా పోగేసి చూపిస్తూ.

* * * *

అలవైకుంఠపురంబులో నగరిలో నామూల సౌధంబు దాపల.... తూర్పుని చదరంగం ఆడుకుంటున్న విష్ణుమూర్తి తుళ్ళిపడి లేచి నించున్నాడు. లక్ష్మీదేవి కళ్ళు విప్పార్చి చూచింది.

వాడు చేసే వెధవపనులన్నిటికీ నా ఇష్టం అంటాడేవిఁటీ ... అంటూ బయలుదేరాడు.

ఇదెక్కడి గోలయ్యా స్వామీ—వాడేం గజేంద్రుడు కాదుగా—తొందరలేదు. ఈ ఆట కానివ్వండి అంది లక్ష్మి.

వాడు గజేంద్రుడుకాడు. గజపతి—అంటూ విష్ణుమూర్తి బయలు దేరాడు.

సరే స్వామీ—నా చెంగుముడి అయినా విప్పి వెళ్ళు. నేను కూడా ఎందుకు అంది లక్ష్మి నవ్వుతూ.

*　　*　　*　　*

అంతా ఈశ్వరేచ్ఛ అన్నాడు గజపతి గంభీరంగా. గురునాధరావు గుండె గుభేలుమంది.

అయితే నా నలభై నాకిచ్చెయ్యండి అన్నాడు నీరసంగా.

నలభై ఏమిటి? ఆ పప్పులుడకవు. ఆ నలభయ్యీ సిఫార్సు ఉత్తరం తెచ్చివ్వటానికి అయింది — ఉద్యోగం దొరక్కపోతే నేనేం చేస్తా అన్నాడు గజపతి.

ఆ నలభై నాకెలా వచ్చాయో తెలుసాండి? మావయ్య వాచి తాకట్టుపెట్టి తెచ్చానండి. మా మావయ్య ఊరినించి రాగానే వాచీ అడుగు తాడండి. నేను లేదంటే—నాకు అలవాటేగాని - మీరు వినలేనిమాటలతో తిట్టిపోస్తాడండి. నేను పేకాటకి పోశానంటాడండి, లేదని ఋజువు చెయ్య డానికి నేను నిజం చెబుతానండి. అపుడేమో నాకు టోకరా ఇచ్చిన వాళ్ళని మావయ్య ముక్కెలు విరగ్గొడతాడండి. అందుకని నాకు మీరు ఉద్యోగం ఇప్పించలేదు. కాబట్టి లంచం తీసుకున్న నలభై నా మొహాన పారె య్యండి అన్నాడు గురునాధం వినయంగా.

చాలాసేపు బతిమాలాక లాభంలేదని తెల్సుకున్నాడు.

గజపతికిచ్చిన లంచం గోడకురాసిన సున్నం అని ఖరారు చేసుకున్నాడు.

సరే అప్పయినా అఘోరించండి అని అతి జాగ్రత్తగా అడిగాడు. మా మావయ్య వచ్చేసరికి వాచి విడిపించకపోతే నన్ను తిట్టి పోస్తాడండి. ఇటు ఉద్యోగం రాకపోగా, అటు ఆయన నాకోసం అద్దెకి తీసుకుందా మనుకుంటున్న కిళ్ళీబడ్డీ కూడా నాక్కాకుండా పోతుందండి అన్నాడు.

గజపతి అదిరిపడ్డాడు,

అప్పా! అప్పే!—అప్పు? నీకా!— ఆయన ఎన్నడూ ఎవరికీ అప్పు లివ్వడు.

అందరూ తనంత మంచివారే అని ఆయనకు సదభిప్రాయం ఉంది. అందుకని అప్పులివ్వడు. గురునాధం తాప్‌మని అంతమాట అనేసరికి ఆయన ఇవ్వననడానికి బదులు ఆశ్చర్య పోయాడు.

గురునాధరావు శతవిధాల బతిమాలాడు. చివరకు ప్రాణం విసుగెత్తింది. పైన కూర్చున్న పరమేశ్వరుడు మీకు తగ్గ శాస్తి చేస్తాడు లెండి అని కొత్తపంథా ప్రారంభించాడు.

పోనీ నేను పెట్టబోయే కిళ్ళీబడ్డీ తాకట్టు పెట్టుకోండి అని కొత్త రకం నమ్మకం కూడా చూపించాడు.

మీమావ రావాలి సరుకులు తేవాలి బడ్డీ తెరవాలి, మవ్వాందులో ఎక్కాలి—ఇప్పుడా సోమలింగం తల తాకట్టు పెట్టుకు అప్పివ్వమంటావా అన్నాడు గజపతిగారు.

ఉత్తపుణ్యానికి నలభై రూపాయలు లంచంకొట్టేసి అప్పయినా యివ్వనంటే ఎలాగయ్యా. నలభై కాకపోతే ఇరవై —కాపోతే పది— ఆఖరికి నాలుగయినా పారెయ్యవయ్యా అన్నాడు గురునాధరావు తోసుకు వస్తూన్న ఏడుపును ఆపుకుంటూ.

మెత్తని వాళ్ళనిచూస్తే మొత్తబుద్దేసిందట. నన్ను పట్టుకున్నా వేమిటోయ్ పొద్దున్నే అన్నాడు గజపతి విసుగ్గా.

మీరు అప్పివ్వకపోతే ఆ బుద్ధే వేస్తుంది. మీరిస్తేకాని, నేను కదల దల్చుకోలేదు అన్నాడు.

గజపతికి విసుగేసింది—అందుకుని గంభీరంగా నవ్వాడు. గంభీరంగా నవ్వడం ఆయనకి పుట్టుకతో వచ్చిన విద్య. గిట్టుబాటవుతున్న విద్య. సరదాకూడ. గజపతిగారికి గంభీరంగా నవ్వటం మాత్రమేకాదు, గంభీరంగా టోకరాలు ఇవ్వటం, బొత్తిగా మనసు కులాసాగా వుంటే గంభీరంగా హాస్యం ఆడడంకూడా చేతనవును.

మనవూరి మధ్య గంట స్తంభం చూశావోయ్ అన్నాడు.

గురునాథం ఊఁకొట్టాడు. ఆ స్తంభం పైకి ఎక్కడానికి దారి వుంది తెలుసా? ఎక్కి ఏం చెయ్యవచ్చునో తెలుసా?

పైన కూర్చుని భోరున ఏడవచ్చు అన్నాడు గురునాథం.

అదీ పొయింటే అనుకో. ఇంతకన్న ఉపయోగమైనది ఇంకోటుంది—దానిమీద ఎక్కి అక్కణ్ణించి యేం చెయ్యవచ్చో తెలుసా? భూమికి దూకెయ్యవచ్చు. చెప్పొచ్చిందేమిటంటే దెబ్బలబాధ పడనవసరం లేకండానే మధ్య దారిలోనే గుండె ఆగి టాప్‌మని చావచ్చు—నీక్కావాలంటే దానిమీద ఎక్కనివ్వమని వాచ్‌మన్‌కి సిఫార్సు రాసిస్తా.

గురునాధానికి వళ్ళు భగభగ మండింది. అతనికి కూడా బొత్తిగా కోపం వస్తే బోలెడు హాస్యంగా మాటాడ్డం సరదా.

మా మావయ్య వచ్చాక లంచం ఇస్తాడు. అప్పుడు రాసిద్దురుగాని సిఫార్సు అంటూ విసవిస నడచి వెళ్ళిపోయాడు.

* * *

గురునాధరావు వేటకు బయలుదేరాడు. వాళ్ళ మావయ్య వచ్చేలోగా వాచిని విడిపించడానికి.

గురునాధరావు ప్రాప్తకాలజ్ఞుడూ ఇంకోడూ కాదు- కేవలం దూర దర్శి- బోలెడు దూరదర్శి. ఈ సిద్ధాంతం పేకాట దగ్గిర మాత్రం వర్తించదు. వాళ్ళ మావకి పంచ ప్రాణాలూ అయిన వాచి ఖాయిలా పడితే ఆయన దాన్ని వైద్యుడికిచ్చి ఊరెళ్ళాడు. దాన్ని మళ్ళీ పట్టుకొచ్చి జాగ్రత్తగా వుంచే బాధ్యత గురునాధరావు భుజస్కంధాలపై ఉంచాడు.

గురునాధరావుకి మామూలు బాధ్యతకాక, గురుతరమైన బాధ్యతలు నెత్తిన వేసుకోవడం సరదా—అలవాటు. అందుకని వాళ్ళ మావయ్య వచ్చేలోగా మరమ్మతైన వాచిని విడిపించి ఓ మార్వాడీవద్ద తాకట్టు పెట్టాడు. ఇందులో అతనికి దుష్టసంకల్పం ఏమీలేదు. ఎలాగో అలా ఉద్యోగం సంపాదించుకుని మావయ్యకి తనవల్ల భారంలేకుండా చేద్దామనే. అయితే ఉద్యోగం అన్నది అతని దృష్టిలో దీర్ఘకాలిక పథకం—వాళ్ళ మావ దృష్టిలో శాశ్వతపథకం.

ఈ వెధవకి ఉద్యోగం ఎలాగా రాసిపెట్టిలేదు. అందువల్ల ఓ కిళ్ళీ బడ్డీపెట్టి, అందులో కూలేస్తేసరి. కుదురుగా వుంటాడు అని వాళ్ళ మావయ్య గట్టిగా అభిప్రాయపడి సినిమాహాలు దగ్గరలో బడ్డీ మాట్లాడాడు.

గుమాస్తా ఉద్యోగం ఎలాగేనా సాధించాలని గురునాధం అభిలాష. ఈలోగా కిళ్ళీ దుకాణంలో కూర్చునే అవసరం రాకుండా లావ్‌మని ఎంతో కొంత డబ్బు సంపాదించి వాళ్ళ మావకి చూపించాలని బోలెడు ఉత్సాహం ఉబలాటమూను. అందుకని గుట్టుగా ట్యూషన్ పెట్టించుకుని రన్‌మోరు లేక ధంకాఫలాసు ఆట నేర్చుకున్నాడు.

కొద్దిరోజుల్లోనే ఇంత ఘటికుడైనవాడిని ధంకాఫలాసు చరిత్రలో కనీ వినీ ఎరుగం అని అతని తోటి ఆటగాళ్ళు ఘంటాపధంగా చెప్పారు చాలాసార్లు. గురునాధం డబ్బు ఓడిపోతున్నా, అతని ఆటలో టెక్నిక్ ఆదర్శప్రాయమన్నారు. గురునాధరావు మెరమెచ్చుమాటలకి ఉబ్బి తబ్బి

తబ్బిబయ్యే రకంకాదు. తనకీ ఆట బాగా తెలిసిపోయిందని స్వంతానికి గట్టి నమ్మకం కుదిరింది. కనకనే అతడు ఓడిపోతున్నా ఆడేస్తూనే ఉన్నాడు.

వాచీని మరమ్మత్తుకిచ్చిన గురునాధరావు మావయ్య ఊరెళ్తూ గురునాధం చేతికి పదిరూపాయలిచ్చాడు. దుకాణం వాడికి ఈ పదీఇచ్చి నా వాచీ తెచ్చి మీ అత్తయ్యకియ్యి. వెధవ్వేషాలెయ్యకు అని చెప్పి మరీ వెళ్లాడు.

ఆ మర్నాడు గురునాధం చెయ్యి చూసిన ఒక జ్యోతిష్కుడు ధనరేఖ జెర్రిపోతులా ఉందని ఉద్ఘాటించాడు. అవకాశాలు ఏమిటో తెలుసుకుని సద్వినియోగం చేసుకోపోతే మాత్రం అంత జెర్రిపోతూ జబ్బుచేసి వానపాములా చిక్కి శల్యమై చస్తుందని హెచ్చరించాడు. గురునాధానికి గుండె గుభేలుమంది. అమర్నాడే పజిలుకట్టడానికి ఆఖరు తేదీ. ఇదే అవకాశం. ఇది కట్టకపోతే అరచేతిలో తన రేఖ ధ్వంసం అయిపోతుంది.

చేతిలో మావయ్య డబ్బు పదిరూపాయలుంది. కాని వాడితే ఎలా వాడకపోతే ఇంకెలా ?

పజిళ్ళలో ఫస్టు సెకండు ప్రైజులు కొట్టేసిన వాళ్ళ సంగ్రహ చరిత్రలు గురునాధరావుకి కంఠతావచ్చు. అటా, ఇటా, ఇటా, అటా అనే సందిగ్ద సమస్యలో పడి తెగించే కట్టేసినవాళ్ళూ, గెలిచి బాగుపడ్డ వాళ్ళూ ఎందరో ఉన్నారు—

అతడి అంతర్వాణి ఏమి చెప్పినది— (పజిలు కట్టమంది)

ఆ వృద్ధుని మందహాసములో అంత ధీమా ఎందుకూ ? (పజిలు గెలవడం తప్పదన్న సుదృఢమైన ఆత్మవిశ్వాసమువల్ల)

ఆ యువతి గాలిమేడలన్నీ గట్టి మేడలయినవి. ఏల ? (పజిలు కట్టినందువల్ల)

ఈ తరహా కలలన్నీ గురునాధరావుకి నాలుక చివరనుంటాయి.

ఈ గెల్చిన వాళ్ళలో తనెవరికీ తీసిపోలేదు. ఇవన్నీ అతనికి సముజ్వల భవిష్యత్తుపట్ల ప్రగాఢ విశ్వాసం కలిగించాయి. సరాసరి పజిలు కట్టేశాడు,

పజిలు ప్రయిజు చేతికందేలోగా మావయ్య వస్తాడు. అందుకని అర్జెంటుగా కాస్త డబ్బు సంపాదించాలి.

పేకాట పసందయిన దారి. అడా బేడా పట్టికెళ్ళి ఐదొందలు సంపాదించే వాళ్ళ కథలుకూడా అతను విన్నాడు. కాని, ఎలాగేనా ఇది పజిలు లాంటిది కాదు. పిండికొద్దీ రొట్టి అన్నారు.

చేతిలోని రొక్కం రూపాయిల లెక్కలోలా ఉంది కాబట్టి గెలుపు ఖాయం, అతని అంతర్వాణి శతసహస్ర కంఠాలతో ఘోషించింది.

చెప్పుడు మాటలు విని చెడేవాడు కాడు కాబట్టి మనసుకు తోచినట్టు ముక్కుకు సూటిగా పోయేవాడు కాబట్టి గురునాధరావు సరాసరి పేకాట కాటవికి వేటకెళ్ళాడు—చేతిలో జెర్రిపోతులాటి ధనరేఖ గుర్రుపెట్టి నిద్ర పోయింది కాబోలు. జేబులో అయిదారు రూపాయిలూ ఖాయిలాపడి క్షణాలమీద చిక్కి సగమై మళ్ళీ సగమై శల్యమై హారతి కర్పూరంలో హరించిపోయాయి. వంటిమీదకి తెలివి వచ్చేసరికి గురునాధరావు ఇంకో గురునాధ కుమారుడికి పది రూపాయలు బాకీ తేలాడు.

ఈ ధార్తరాష్ట్రుడు మహధూర్తుడు.

తే, నాపదీ తే అన్నాడు—తేకపోతే చావగొడతానన్న భావం స్ఫురింపజేస్తూ. గురునాధరావు అట్టె ఆలోచించలేదు. తను బాకీపడ్డ ధూర్తుణ్ణి వెంటబెట్టుకుని బజారు కెళ్ళాడు. ఇంకో పది అప్పుతీసుకుని వాళ్ళ మావయ్య వాచీ పుచ్చుకున్నాడు. సరాసరి ఒక మార్వాడీ వాడి దగ్గర తాకట్టుపెట్టి అరవై తీసుకున్నాడు. వెంటనే వ్యవహారదక్షుడల్లే జూదరికి ఇరవై ఇచ్చేశాడు. ఆపైన ఒక్కడూ హోటలుకెళ్ళి కాఫీతాగి, పార్కు కెళ్ళి సిగరెట్టు ముట్టించి గురునాధరావల్లె, ఏడుపు సినిమాపాట ఒకటి పాడుకున్నాడు.

తన చేతిలోకి సలభై వున్నాయి. మార్వాడీ వాడి చేతిలో తన మావయ్య వాచీవుంది. ఆ వాచీ తన చేతిమీదుగా మావయ్యచేతికి మర్యాదగా చేరాలంటే మరో పెద్ద మనిషి చేతిలోనించి గురునాధరావు చేతిలోకి మరో ఇరవై రూపాయలు రావాలి. ఊరు అంతటి పెద్దమనుషులతో కిటకిటలాడటం లేదు.

టోకరాసురుడని ఒకాయన ఉన్నాడు. పెద్దమనిషి కాడు కానీ పెద్ద సైజు మనిషి. ఆయన్ని కొందరు టోకురాక్షసుడని కూడా పిల్చుకుంటారు. టోకరాసురుడు పుట్టినకొత్తల్లో వాళ్ళ అమ్మా నాన్నా గజపతి అని పేరు పెట్టారు. కానీ, అది ప్రజాబాహుళ్యానికి నచ్చనందువల్ల అతనికి నప్పిన పేరు టోకరాసురుడే ప్రసిద్ధికెక్కింది. కొత్తల్లో ఇష్టులు కొందరు టోకరాస్యుడు అని పిలిచేవారు. నా తండ్రే-పొట్టనిండా పుట్టెడు టోకరా బుద్ధులు గదే అని ముచ్చటపడేవారు. ఈ గజపతి పరోపకార పరాయణుడు. మామూలుగా బ్రోకరేజి ఇతని వృత్తి. సందర్భోచితంగా టోకరేజి.

ఈ టోకరాసురుడు గురునాధరావుని ఓదార్చాడు. భయపడొద్దన్నాడు. వాళ్ళ మావయ్య వచ్చేసరికి ఉద్యోగం వేయించే భారం తనదన్నాడు. డబ్బు రూపంలో సాయం చేయలేకపోయినందుకు అహో రాత్రాలు రాత్రిళ్ళు టీ తాగి మరీ విచారపడ్డాడు. గురునాధరావుకు గజపతి కొద్దిగా తెలుసు. రెండు మూడు సందర్భాలలో అతనికి ఇతడు చిన్న చిన్న పనులు చేసిపెట్టి-మెప్పు సంపాదించాడు; డబ్బు కాపోయినా.

ఉద్యోగం ఎలా దొరుకుతుందండీ అని అడిగాడు గురునాధరావు ఆశగా, ఆశ్చర్యంగా.

గజపతిగారు గంభీరంగా నవ్వారు. ఒక పెద్ద కంపెనీలో ఉద్యోగం ఖాళీయైంది. ఎనభై ఇస్తారు. ఊళ్ళో అనాధశరణాలయం

ట్రస్టీగారు కనక సిఫార్సు రాసిస్తే ఆ ఉద్యోగం అమాంతం దొరుకుతుంది అన్నాడు.

మీరు ఇప్పిస్తారా?

నాదేముందోయ్. అసిఫార్సు రాసే ఆయన మామూలు రేటే ఏభై. అది కనక నువ్విస్తే ఉద్యోగం గ్యారంటీ అన్నాడు.

గురునాధరావు తటపటాయించాడు. ఉద్యోగం నిజంగా దొరికితే ఆట్టే ఫరవాలేదు. మావయ్య వచ్చాక వాచీ ఏదిరా అని అడిగితే తాకట్టేసి ఉద్యోగంకోసం లంచం పెట్టానని ధీమాగా చెప్పచ్చు. అయితే నిజంగా వస్తుందా అనేదే అనుమానం.

నిజంగా దొరుకుతుందంటారా?

అందుకు సందేహమా అన్నాడు గజపతి.

మరి నాదగ్గిర నలభై రూపాయలే వున్నాయండి.

ఈశ్వరేచ్ఛ! ఇలా తే అన్నాడు గజపతి. మర్నాడు సాయంత్రానికి ఆ ఫలానా వుద్యోగం ఇంకెవరికో వెళ్ళిపోయింది. గురునాధరావు నలభై రూపాయిలిచ్చి కొనుక్కున్న ఆ సిఫార్సుత్తరం చెల్లలేదు. పొద్దుటే గజపతి ఇంటికి పరిగెత్తాడు గురునాధరావు.

* * *

ఈశ్వరేచ్ఛ అన్నాడు గజపతి – వున్న గాంభీర్యమంతా పోగేసి చూపిస్తూ.

ఇదేమిటండీ నాకు వుద్యోగమూలేకపోయె మావయ్య వాచీ లేకపోతే పుట్టగతులుండవండి.

ఈశ్వరేచ్ఛ నాయనా అన్నాడు గజపతి.

నా నలభై నాకు పారెయ్యండి అని గురునాధరావు మొత్తుకున్నా లోకరాసురుడు ఈశ్వరేచ్ఛ అంటూనే వున్నాడు.

సిఫార్సు రాయించేవరకే నాపని. దానికి నలభై యిచ్చావు కాబోలు. నా పని నేను పూర్తిచేశాను అని నిష్కర్షగా చెప్పేశాడు.

*　　*　　*　　*

ఏదీ గతీ నాకు—అని పాట పాడుకుంటూ వేటకెళ్ళాడు గురునాథం. పది గంటలయింది. పది డబ్బులుకూడా దొరకలేదు. అప్పు బేరదొరకినా బావుండును. కాఫీ తాగుదును అనుకున్నాడు. బేర దొరకలేదు కానీ దొంగబాబు దొరికాడు.

హలో, గుడ్ మార్నింగ్ అన్నాడు గురునాథం.

నమస్కారమండి.

క్షమమా !

మీ దయవల్ల లేదు.

ఏడిశారు కానీ మామూలుగా అఘోరించండి అన్నాడు గురునాథం.

ఎక్కడికి బయల్దేరావ్ ? వేటకా ?

మరే.

ఎన్ని చేపలు పట్టావ్ ?

ఏం లేదు.

నా దగ్గర కాసిని రొయ్యలున్నాయి అన్నాడు దొంగబాబు.

నాకే మాత్రం ఇస్తావ్ ?

మూడణాలు.

సరే హోటలుకి పద.

కాస్త కాఫీతాగాక గుర్నాధం మనస్సు కుదుటపడింది.

అదృష్టవంతుణ్ని చెరిచేవాడూ, దురదృష్టవంతుణ్ని బాగుచేసే వాడూ లేడురా అన్నాడు,

ఎవడన్నా నీ కప్పివ్వడానికి సిద్ధపడ్డాడా ? అన్నాడు దొంగబాబు,

కాదులే. నలభయి రూపాయలకు టోకరా తిన్నాను. మావయ్య వాచీ తాకట్టు పెట్టి తెచ్చినదది. ఉద్యోగం ఇప్పిస్తాడంటే గజపతికి లంచం పెట్టాను.

దొంగబాబు విరగబడి నవ్వాడు.

వాడా ? టోకు రాక్షసుడా ? నీకు టోకరా ఇచ్చాడు.

అంటే నీ కిదంతా తెలుసా ।

ఇదంతా తెలియదుకానీ మిగతాదంతా తెలుసు. నీకు కాకుండా పోయిన ఉద్యోగం మా అన్నయ్య సుబ్బారావు (ఉరఫ్ బండబ్బాయి) కి అయిందిలే. రేటు తేడా వచ్చింది. నీది నలభై, వాడిదరవై.

గురునాధం ఆశ్చర్యపోయాడు. దొంగబాబు సంగతి సందర్భాలు చెప్పాడు. ఆ ఉదంతం ప్రకారం ఈశ్వరేచ్ఛ ఈ కింది విధంగా వున్నట్టు తేలింది.

1. గురవయ్య అండ్ గురవయ్యా కంపెనీలో ఖాళీగా వున్న ఉద్యోగం గురునాధరావుకి కాకుండా సుబ్బారావు ఉరఫ్ బండబాబుకి

లభించాలి. ఇందుకు కారణం గజపతికి గురునాధం ఇచ్చినది 40 కాగా, సుబ్బారావు లంచం 60 కావడం.

2. గజపతి కోరిన ప్రకారం అనాథశరణాలయం ట్రస్టీ మొదట గురునాధానికి సిఫార్సు ఉత్తరం రాసిచ్చినా, కొద్దిసేపటిలోనే గజపతి రెండవ కోరిక ప్రకారం గురవయ్య కంపెనీకి స్వయంగా వెళ్ళి తను సిఫార్సుచేసిన గురునాథానికి ఉద్యోగం ఇవ్వద్దనీ, సుబ్బారావు ఉరఫ్ బండబాబుకి ఇవ్వాలనీ ఘట్టిగా సిఫార్సుచేసి గజపతి ముద్దు చెల్లించాలి.

ఇందుకు ప్రతిగా గజపతి ట్రస్టీగారికి 30 రూపాయలు ముడుపు చెల్లించాలి.

3. గురవయ్య కంపెనీలోవారు ట్రస్టీగారి సిఫార్సు ఉత్తరం త్రోసిపుచ్చి, ఆయన నోటిసిఫార్సునే కోటి వరాలమూటగా ఎంచి బండబాబుకా ఉద్యోగం ఇవ్వాలి. (పదిరోజులు పోయాక బర్తరఫ్ చేసినా ఫరవాలేదు.)

4. సదరు కంపెనీవారు తన మాటను వరాల మూటగా ఎంచి మన్నించినందుకు కృతజ్ఞతా పూర్వకంగా ట్రస్టీగారు, తన చేతిలోని కమిటీ చేతిలోని అనాధ శరణాలయంలో రెండు నెలలకు కావలసిన గ్రాసాన్ని సదరు కంపెనీ ద్వారా కొనాలి.

5. ట్రస్టీగారు బేరం ఇచ్చారుగదా, ఇది అనాధశరణాలయం కాబట్టి అడిగేవారు లేరుకదా అని భావించక, సదరు కంపెనీ వారు అర బస్తా మూటలను బస్తా మూటలు అని చెప్పి రవాణా చేసివేయరాదు. అవసరమైతే కేవలం బియ్యంలో కలపడానికే ప్రత్యేకం ఉత్పత్తిచేసే నల్లపూసలంతటి మట్టిబెడ్డలను శేరు కానీ చొప్పున కొని అయినా సరే ముప్పావు బస్తాడు పంపాలి. దొరికింగే ఛాన్సు కదా అని నెయ్యిం ఫేరిట

కత్తిలేని కోకోజం పంపడం సబబుకాదు. అందులో కాస్తో కూస్తో నెయ్యి కలిపి మరీ పంపాలి.

సంగ్రహంగా ఈశ్వరేచ్ఛ స్వరూపస్వభావాలను విన్న తరువాత గురునాధరావు ఓ క్షణం ఆగి, ఆలోచించి ఘోరున ఏడవబోయి ఫక్కున నవ్వాడు.

నవ్వకు నవ్వకు చిటిపాపా—కాసే మీ మామ వచ్చేను అన్నాడు దొంగబాబు.

ముక్కుపొడుం పీల్చిన పసిపిల్లవాడిలా ఒక్కసారిగా ఉక్కిరి బిక్కిరయిపోయాడు గురునాధం ఈ మాట వినగానే.

మా మావ ఇంకా నాలుగురోజులదాకా రానన్నాడే- అయినా నీకెలా తెలిసింది? అన్నాడు తమాయించుకుని.

చెప్పను

చెప్పవయ్యా నాయనా

ఇందాక మెయిల్ వేళలకి స్టేషన్‌కెళ్ళాను. ఎవళ్ళో ఇద్దరు మీ మావయ్యపేరు చెప్పుకుని రేపు వస్తాడనుకుంటూంటే విన్నాను.

ఇలాటి పీడమాటలు విని మోసుకు రాకపోతే నావంటివాడి మంచి మాటలు వినరాదూ?

ఏమిటి నువ్వు చెప్పే మంచిమాట? అప్పేనా? లేదు.

బాబ్బాబు. మామయ్యొస్తే చంపేస్తాడు. ముందు ఆయన వాచీ ఆయనకి ఇచ్చేశాక, నా తల తాకట్టుపెట్టి నీ అప్పు తీరుస్తా.

నీ తలతాకట్టేసుకునే తలమాసినవాడెవడులే కానీ....

చెప్పు చెప్పు. ఎక్కడేనా ఇప్పించినాసరే. వడ్డీ ఇస్తా—

ఏడిశావు అసకలొటి ఇస్తే—

అలాగేలే. చెప్పు—

అయితే ఒక్క సందేహం. మరి నేను దొంగనికదా నా వంటి వాడి దగ్గిర నీ వంటివాడు అప్పుతీసుకోవచ్చా? అన్నాడు దొంగబాబు.

గురునాథానికి జవాబు తోచలేదు. దొంగబాబు అతనికి బాల్య స్నేహితుడు.

ఫోర్తుఫారంలో అతడు చదువు మానేసి దొంగతనం మొదలెట్టాడు. గురునాథం పేకాట నేర్చుకొంటూనే ఫిఫ్తుఫారం పాసవగలిగాడు. దొంగ బాబు దొంగ అని కాస్త నలుగురికీ తెలియడంతో, అంత చనువుగా తిరగడం మానేశాడు. అయినా అడపా దడపా దొంగబాబు ఇతనిని ఆదుకునేవాడు.

ఒక నిమిషం ఆలోచించి వసుదేవుడంతటివాడు—అని సామెత చెప్పబోయాడు గురునాథం. సగంలో ఆగి, నాలిక్కరచుకుని, సారీ ఈ సామెత ఇక్కడ చెప్పరు కాబోలు అన్నాడు.

దొంగబాబు మందహాసం చేశాడు.

సరే. మా బాబాయివాళ్ళున్న ఊరెళ్ళు అక్కడ వీరన్న అని మా నేస్తం ఉన్నాడు. అతనికి ఉత్తరం రాసిస్తా. పోయి తెచ్చుకో అన్నాడు.

ఉత్తరంతోపాటు, ఓ అర్థరూపాయి బస్సుడబ్బులు కూడా పుచ్చుకుని, గురునాథం వెంటనే అడంగికి బయలుదేరాడు. బస్సు దిగిన చోటనుండి మట్టిరోడ్డుమీద నాలుగుమైళ్ళు నడచి పన్నెండు గంటలకి వెళ్ళాల్సిన పల్లెటూరు చేరుకున్నాడు.

* * * *

గురునాథరావు వాకబుచేసి, వీరన్న ఇంటికి వెళ్ళాడు. వీరన్న ఇంటోలేడు. తను ఎవరో, ఎవరి దగ్గిర్నించి వచ్చాడో చెప్పాడు.

ఈరన్న కాంపెల్లాడండి అంది భార్య.

ఎక్కడికి ?

ఇయ్యాల కొత్త సినీమా ఏత్తారుగదండి బత్తీవోళ్ళు. మీకు తెల్దేటి. ఏయన్నా నాలుగు డబ్బులు గిడతయ్యాని ఎల్లినాడు అంది.

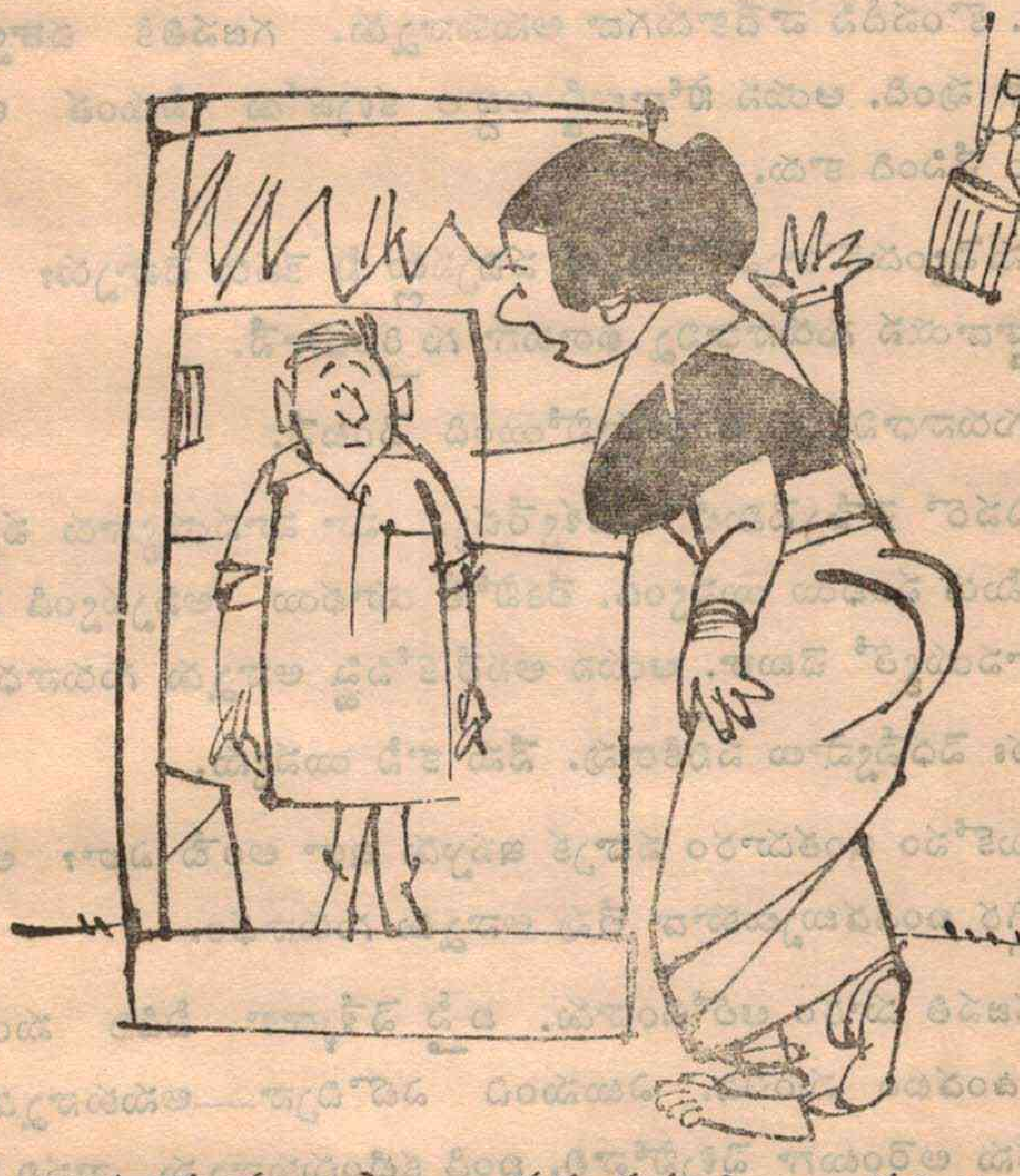

గురునాధరావు ప్రాణం వుసూరుమంది. ఇంతదూరం వచ్చి ఉత్తచేతులతో ఈదురోమని పోవాల్సివస్తున్నందుకు. చేతిలో బస్సు డబ్బులు కూడా లేవు. ఇక్కడెవరూ తెలీదు. అతనికేం పాలుపోలేదు. రచ్చబండ వయిపుకి బయలుదేరాడు.

చిర్రుబుస్సులాడుతూ చిందులు తొక్కుతున్న ఒక వల్లకోటు శాస్త్రి కనపడింది.

కొంపతీసి గజపతి కాదుగదా అనుకున్నాడు గురునాథం.

కొంపలు తీసే గజపతి కూడా గురునాథాన్ని చూశాడు దూరాన్నుంచి. కొంపదీసి వాడేకాదుగదా అనుకున్నాడు. గజపతికి చత్వారం సమృద్ధిగా వుంది. ఆయన సోడాబుడ్డి అద్దాల కళ్ళజోడు ఏమంత అట్టే సహాయం చేసింది కాదు.

నువ్వెందుకొచ్చావ్? నేనసలు వచ్చినట్లు నీ కెవరు చెప్పారు? అని మండిపడ్డాడాయన గురునాథాన్ని ఖరారుగా గుర్తించగానే.

గురునాథానికి కొత్త ఊహపోయింది వెంటనే.

ఎవరో చెప్పేదేమిటి. ఈశ్వరేచ్ఛ. మా మావయ్యగారు వస్తున్నారు. మీరు నలభయి యివ్వండి. లేకపోతే యాభయి అప్పివ్వండి లేకపోతే మావయ్యతో చెబుతా. ఆయన అసలే కోపిష్టి అన్నాడు గురునాథం.

ఈ వెధవ్వేషాలు పనికిరావు. నేను కానీ యివ్వను.

మీకోసం ఇంతదూరం వచ్చాక ఇప్పుడు ఇలా అంటే ఎలా? ఆఖరికి నాదగ్గిర బండిడబ్బులుకూడా లేవు అన్నాడు గురునాథం.

గజపతి దూరం ఆలోచించాడు. బస్తీ వెళ్ళేదాకా వీడిని మంచి చేసుకుని ఉండటం మంచిది. ఎటునుంచి ఎటొచ్చినా—అనుకున్నాడు. సరే—నేను అర్జెంటుగా వెళ్ళిపోవాలి. బండి కట్టించుకున్నాను. కావలిస్తే అందులో రా అన్నాడు.

ఈశ్వరేచ్ఛ అన్యథా వుంది. ఊళ్ళో బండి పట్నం వెళ్ళింది. ఇంకో బండి వుంది కాని అది పాతది. టాపేలేదు. బండి యజమానికి కడుపు నొప్పి.

ఈ కబురు చెప్పిన పాలేరు కుర్రాడిని గజపతిగారు ప్రాధేయపడి ఆ టాపులేని బండే తగలేయించమని కోరాడు, పొరుగూరు బళ్ళవాళ్ళకి దీన్ని ఒప్పగించి అక్కడినించి ఇంకో బండి కట్టించుకు వెళ్ళే పద్ధతి మీద బండివాడు వాళ్ళకి బండి ఎరువిచ్చాడు మూడురూపాయల అద్దెకి. ఇంకో రూపాయ ఎక్కువిచ్చినా తను మటుకు రాలేనన్నాడు.

గజపతిగారికి గుర్రబ్బండీ తోలటంచేతకాదు. తనపని చూస్తే అర్జంటు, రొఖ్ఖం జతపరచుకోడానికివచ్చి ఇక్కడ చిక్కడిపోతే ఇదంతా దండగే.

నీకు బండితోలడం వచ్చా? అన్నాడు గురునాధరావుని చూసి.

ఆ

అయితే పద.

కిరాయి యాభయి రూపాయలు అన్నాడు గురునాధం.

ఈ బెదిరింపులకి నేను భాతరు చెయ్యను. నువ్వు బండి తోలక పోతే నేను తోలుకుంటా. లేపోతే నడిచిపోతాను. అంతేగాని, నీకు యాభయి టోళీలుకూడా ఇవ్వను అన్నాడు గజపతిగారు తలపాగా సర్దుకుంటూ.

మరీ బెట్టుచేస్తే బండెక్క ఛాన్సు కొండెక్క పోతుందని భయపడ్డాడు.

సరే అన్నాడు. టాపులేని గుర్రబ్బండి తయారయి వచ్చింది. బండి జాగర్తబాబూ, అక్కడోళ్ళకి నా పేరు చెప్పి ఒప్పగించండి అన్నాడు బండి యజమాని వీడ్కోలు చెబుతూ.

ఎండ నిప్పులు చెరుగుతోంది. బండి గుర్రానికి, మంచినీళ్ళు తాగి బయల్దేరవలసింది స్మీ అనిపించింది—కొంతదూరం వెళ్ళాక.

కాస్త తటపటాయించి ఆగి వెనక్కెళ్ళబోయింది.

జాగర్త జాగర్త — పొగరుమోతు గుర్రం కాబోలు ఖర్మం! అన్నాడు బండిలో కూచున్న గజపతి.

వెధవ గుక్కెడు ప్రాణం ఉంటేనేం ఊడితేనేం అంత భయ మెందుకండి అన్నాడు శకట సారధి గురునాధం.

బండి ఇంకొంతదూరం వెళ్ళాక గుర్రానికి బాగా దాహం వేస్తున్న ట్లనిపించింది. ఇంటికెళ్ళిపోదాం అని మళ్ళాలనుకుంది.

ఇలా అయితే అడంగు చేరినట్టే అన్నాడు గజపతి.

బండి అరమైలుదూరం వెళ్ళేసరికి గజపతికి దాహం వేసింది. ఇంకో ఫర్లాంగు వెళ్ళేసరికి పేగ్రేగి పోయింది.

గుర్రానికికూడా నోరెండిపోయింది. వడవడమా మానడమా అని ఆలోచనలోపడి ఆగిపోయింది.

చెరువులేం లేవోయ్ దగ్గిరలో అన్నాడు గజపతి.

చెరువులేం ఖర్మం, సెలయేళ్ళు, సోడాకొట్లులుకూడా వున్నాయి. కనబడలే? అన్నాడు గురునాధం విసుగ్గా.

గజపతి టాపులేని బండిమీద లేచి నుంచున్నాడు.

అదిగో చెరువు అన్నాడు హుషారుగా.

అది ఎండమావి. ఇంగ్లీషులో మైరేజ్ అంటారు గాని అసలు మిరాజ్ అనాలిట. ఎవరన్నా వచ్చి మైరేజ్ అని గుట్టుగా చెప్పినా నమ్మ కండి.........ఏం? ఐతే ఎడారిలో నీళ్ళయిపోయినపుడు కనబడతాయి. అవి కనబడితే కాసేపటిలో దివగంతులవుతారు అన్నాడు గురునాధం తొణక్కుండా.

అంత బాధలోనూ గజపతిగారికి నవ్వొచ్చింది గురునాధం అజ్ఞానానికి. దిగవంతులు కాదు. దివంగతులు— అన్నాడు.

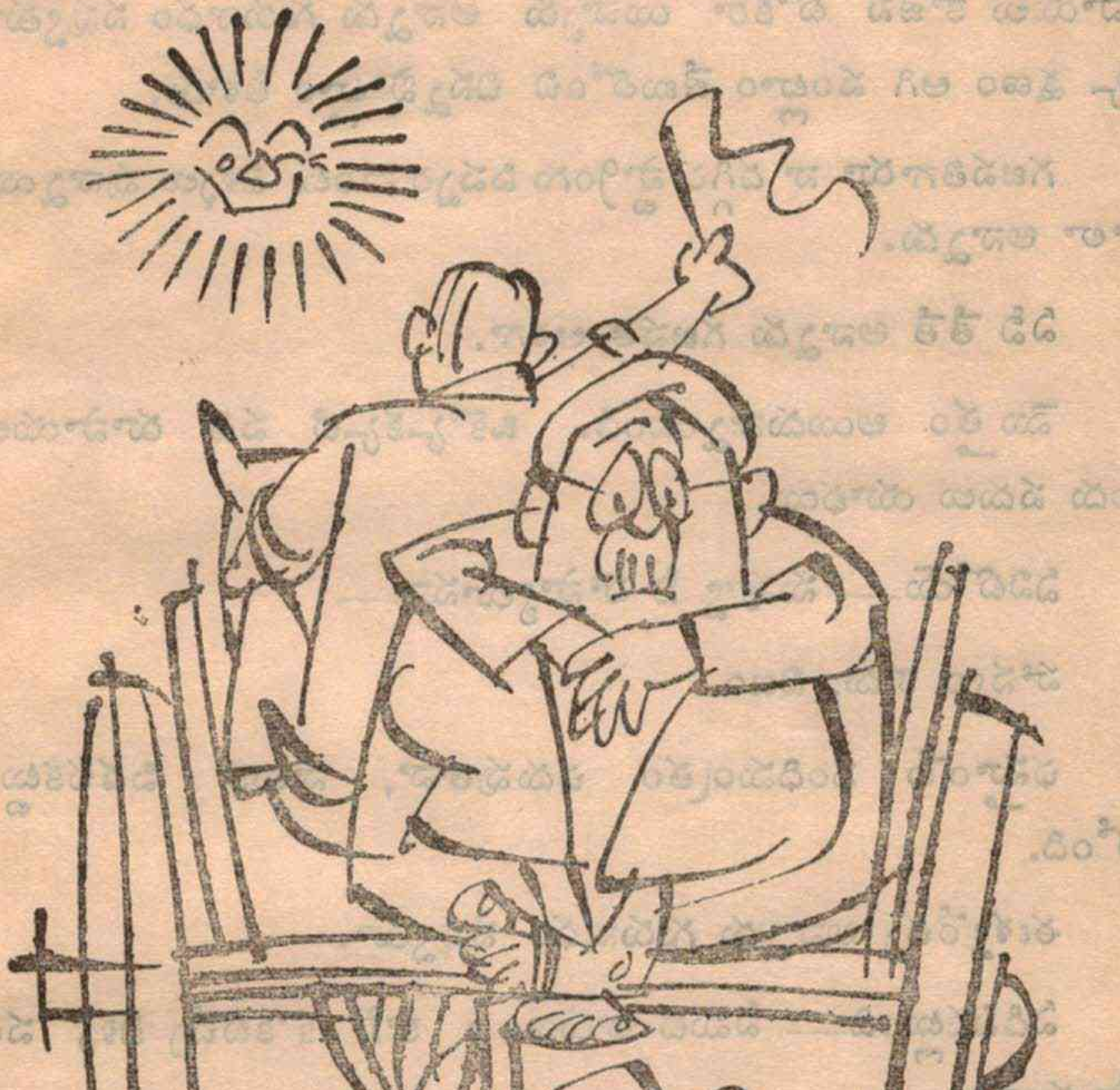

కాదు గంతులే అన్నాడు గురునాధం.

పోనీ గంతులేకాని కాసిని మంచనీళ్ళు దొరికేదారి చూడు బాబూ ప్రాణం పోతూంది.

పోసీండి. పోతాపోతా అన్నవాళ్ళని మనం ఆపలేం. అయినా నా ప్రాణం మా మావయ్య తీసేస్తానంటే మీరు కనికరించారా? నలభయి రూపాయలు కాజేసి టోకరా యిచ్చారు అన్నాడు గురునాధం నవ్వుతూ. ఒక్క క్షణం ఆగి పంట్లాం జేబులోంచి చిన్నపొట్లాం తీశాడు.

గజపతిగారూ నా దగ్గిర స్ట్రాంగు పిప్పరమెంటు బిళ్ళలు వున్నాయి, కావాలా అన్నాడు.

ఏవీ తేతే అన్నాడు గజపతి ఆశగా.

మొత్తం అయిదున్నాయండి. ఒక్కొక్కటి పది రూపాయలు అయిదు పదులు యాభయి.

ఏవిటోయ్— నువ్వూ నీ హాస్యాలూనూ—

హాస్యం కాదు, నిజం.

ఛస్తూంటే సంధిమంత్రం చదువుతావా, నాలుక పిడచకట్టుక పోతోంది.

ఈశ్వరేచ్ఛ అన్నాడు గురునాధం నవ్వుతూ.

ఏడిసినట్లుంది— ఏమిటి దారుణం? కానీ కొకటిచ్చే బిళ్ళ పది రూపాయలా?

మీరు యుద్ధకాలంలో, బియ్యపు గింజలనుంచి పాలడబ్బాల వరకూ అమ్మినవి ఏ రేటునండీ. ఉత్తుత్తి ఉద్యోగాలకి ఉల్ఫా సిఫార్సులు నావంటి వాళ్ళకి అమ్మేది ఏరేటండి?

సరే. ఓ పావలా ఇస్తా నాకు ఒక్క రెండు బిళ్ళలియ్యి అన్నాడు. గజపతి.

లాభంలే— చిల్లరగా అమ్మను. టోకున కొనాల్సిందే. బండి లాగడానిక గుర్రం, తోలడానికి నేను ఇల్లుచేరి ఇంకో పదిమంది నెత్తి

కొట్టడానికి మీరూ బతికి వుండడం అవసరం— కాబట్టి అయిదు కొనండి. వెల యాభయి మాత్రమే అన్నాడు గురునాథం.

గజపతి మాటాడలేదు. గురునాథం నవ్వి పిడికిలి తెరిచాడు— రెండు తీసుకోండి అంటూ— గజపతి అమాంతం అయిదు లాక్కొని నోటిలో వేసుకుని పరపర నమిలేసి అమ్మయ్య అన్నాడు.

గురునాథం నివ్వెరపోయి నవ్వాడు. అతనికి గజపతి మీది గౌరవం కాస్తా హరించిపోయింది.

మొత్తానికి బుద్ధి పోనిచ్చుకున్నావుగాదయ్యా అన్నాడు ఏకవచన ప్రయోగం ప్రారంభిస్తూ.

మాటలు జాగర్తగా రానియ్ అన్నాడు గజపతి కోపంగా.

గురునాథానికి ఒళ్ళుమండిపోయి గుర్రాన్ని లగాయించాడు.

బండి జాగ్రత్తగా పోనీయ్, ప్రమాదం అన్నాడు గజపతి.

ఈశ్వరేచ్ఛ. మహాఅయితే ప్రాణం పోతుంది అంతేగా అన్నాడు గురునాథం.

గుర్రానికి ప్రాణం మీద చాలా మోజుగా వున్నందువల్ల ఆగిపోయింది. రొప్పసాగింది. ఎండ మండిపోతోంది.

గజపతి బిక్కమొహం వేశాడు మళ్ళా దాహంవేసి, బిళ్ళలు ఏ మూలకీ ఆనలేదు. చుట్టూ పరకాయించి చూశాడు. అదుగో బావి! బావి! దిగుడు బావి! అన్నాడు.

నువ్వెళ్ళితాగు అన్నాడు గురునాథం.

అమ్మో నాకు దిగడం భయం. అయినా ఈలోగా నువ్వు బండితో ఉడాయిస్తే.

నీకు ఇంతబండెందుకు. దిగితే ఎలాగా రావు. అయినా అది తవ్వించింది నీవంటి వాళ్ళ కోసమే అన్నాడు గురునాథం కసిగా:

మాటలు జాగర్త.

గురునాథం ఖాతరుచేయలేదు. ఈ బావి ఎందుకు కట్టించారో తెలుసా? మనవూళ్ళో ఘంట స్తంభంలాటిదే ఇదిన్నీ. నీవంటివాళ్ళు గభీమని దూకి తపీమని దివంగతులయిపోవడానికి. గ్యారంటీలే— నువ్వు దూకుతానంటే, నేను సిఫార్సు ఇస్తా. సిఫార్సు త్తరం ఖరీదు యాభయి మాత్రమే— డబ్బుతీసుకుని ఆనక టోకరా ఇవ్వను. నువ్వు నన్ను అన్నట్లు ఈశ్వరేచ్ఛ అనను. దూకితే ఫలితం గ్యారంటీ అన్నాడు.

గజపతికి కోపం వచ్చి బండిమీదినించి కిందికి దూకేశాడు.

నూతిలో దూకడంకూడా ఇంతే అన్నాడు గురునాదం, మెచ్చుకుంటూ.

గజపతి సరాసరి బావిదగ్గరకెళ్ళాడు. తొంగిచూసి సరాసరి వొచ్చేశాడు.

ఏం వచ్చేశావ్! తాబేళ్ళున్నాయని భయమా— కరవ్వులే.

గజపతికి ఏడుపువచ్చింది.

బాబూ! పరాచికాలు మానెయ్. కాసిని మంచినీళ్ళు చూపించు నీకు నమస్కారం అన్నాడు.

నాకు నీ నమస్కారాలొద్దు. మీకెలాగైనా నీళ్ళు సంపాదిస్తా. కానీ నా మనవి విని నా డబ్బు నా కిచ్చెయ్యండి. నా బతుకు ధ్వంసం చెయ్యకండి అన్నాడు గురునాథం గద్గద స్వరంతో.

టోకరాసురుడాలోచించాడు.

సరే మంచినీళ్ళు పట్రా అన్నాడు.

మీ మేలు మరవను ఉండండి. నీళ్ళు వెతికిస్తా.

పదినిమిషాల తరవాత రొప్పుతూ పరిగెత్తుకొచ్చాడు గురునాధం.

అయ్యా! బండెక్కండి. ఫర్లాంగు దూరంలో చెరువుంది అన్నాడు సంతోషంగా.

దగ్గర్లోవున్న ఓ తోటదగ్గర మలుపు తిరిగి ఫర్లాంగు దూరం వెళ్ళే సరికి దుబ్బుల మధ్య ఒక చెరువు నిజంగానే వుంది.

దాన్ని చూడగానే గజపతికి హృదయం ఉప్పొంగినా మొహం మాడిపోయింది.

ఉత్తరక్షణంలో పెట్రోమాక్సులైటులా వెలిగింది. ఉన్న సత్తువంతా పోగేసుకుని ఫెళ్లున నవ్వాడు.

హరినీ! ఈ చెరువా నీ కగ్గనపడింది! నే ననుమానపడుతూనే వున్నాన్లే! ఇదెవర్దో తెలుసా? స్వయానా మా వియ్యంకుడి మేనల్లుడిది. నే నీ తోటలోకి లక్షసార్లు వచ్చి, ఈ చెరువు నీరు లక్షసార్లు తాగాను అన్నాడు.

పోన్లెండి ఏదయితేనేం దాహం తీర్తుంది. రండి నీళ్ళు తాగండి అన్నాడు గురునాధం.

ఆ సంగతి నువ్వు చెప్పేదేమిటోయ్. ఇది మావాళ్ళ చెరువు. నువ్వు ఏదో ప్రయోజకత్వం వెలిగిస్తావనుకుంటే ఏమో కాబోలనుకుని ఏదో ఏదో అన్నా. ఈ చెరువు నాకు బాగా తెలుసు అన్నాడు.

అంటే—అన్నాడు గురునాధం అనుమానంగా.

అంటేలేదు ఇంటేలేదు. ఇందులో నువ్వు ఉద్ధరించి ఊడబొడిచిందేం లేదు. మా చెరువు మాకు చూపావు అందుకని నీకు సాయపడ నక్కర్లేదు అన్నాడు కటువుగా.

గురునాధానికి ఒళ్ళు మండింది. మీరు నన్ను ఉద్ధరించొద్దు. నా డబ్బే నాకు పారెయ్యమన్నా. మాది పారేస్తే మడిమాన్యాలిచ్చినట్టే. నే నిపుడు మీ చెరువు మీకు చూపి ప్రాణం కాపాడినట్టు అన్నాడు.

కానీ విడల్చను. దిక్కున్నచోట చెప్పుకో. నీ మాట ఎవరూ నమ్మరు. అప్పు అంతకన్నా ఇవ్వను అన్నాడు గజపతి విసవిస చెరువు వంక నడుస్తూ—

ఇదే కథ ముగింపు.

మిగిలింది ముక్తాయింపు.

* * *

మామూలుగా గురునాధరావు కొయ్యబారిపోయాడు ఈ నికార్సయిన దగుల్బాజీ బుద్ధికి. గజపతి రుసరుసలాడుతూ విసవిస వెళ్ళి అర్జెంటు పని ఉన్నవాడిలా అలవాటయిన వాడిలా చెరువుగట్టున ఉన్న ఊబిలో మోకాళ్ళ లోతున ఖస్సున దిగబడి ముందుకు పడబోయి వద్దనుకుని వెనక్కి తూలి మొత్తానికి నిలదొక్కుకున్నాడు. ఆ ఊపులో మల్లెపువ్వల్లె తెల్లగా వున్న తలపాగ తుళ్ళి కిందపడింది. ఒడ్డున గజపతి మంచినీళ్లు తాగేశాడు. అలాగే కాస్త మొహం కడుక్కుని, తలపాగా తీసి చూచు కున్నాడు. పైన అణా ఇడ్డెనంత నల్లటి బురదడాగు ఉండడం గమనించి ఉసూరున ఏడిచాడు. గట్టెక్కేసరికి చెట్టుకింద నించున్న గురునాధం నవ్వు తున్నాడు.

త్వరగా వెళ్ళి మంచినీళ్ళు తాగిరా. ప్రైమైపోతోంది అన్నాడు గజపతి.

ఇదెక్కడి చుట్టరికం. మన ఋణానుబంధం రద్దయిందిగా. నేను బండితోలను. తోలినందుకు కూలి 50 రూపాయిలిస్తే వస్తా అన్నాడు గురునాధం.

ఒద్దులే. ఇక్కడే అఘోరించు. నేనే నిక్షేపంలా తోలుకుంటా. ఎవరి కర్మ కెవరు కర్తలు అన్నాడు గజపతి.

ఈశ్వరేచ్ఛ అన్నాడు గురునాధం చీమలపుట్ట మీద కాలుపెట్టి నించున్న గజపతి పాదాలవంక చూస్తూ.

గజపతి పాదాలనీ, పిక్కలవరకూ కాళ్ళనీ కొన్ని వందల ఎర్ర చీమలు ముట్టడించి సిద్ధంగా వున్నాయి.

శివుడాజ్ఞ అయింది.

ఒక్క పెట్టున ఆయన ఉత్తర్వులను అవి అమలు జరిపాయి.

గజపతి కెవ్వుమన్నాడు. గొల్లుమన్నాడు. రెండు చేతులోటీ పిక్కలు పాదాలు రుద్దేసుకున్నాడు. వాళ్ళ అమ్మనీ నాన్ననీ ఎలుగెత్తి పిలుస్తూ పరిగెత్తాడు. ఆలోచించకుండా అడుగడుక్కీ ఆగి అడుగెత్తుకి ఎగిరిపడి, పరిగెట్టసాగాడు.

గురునాధరావు పగలపడి నవ్వసాగాడు కసితీరా.

*　　　*　　　*　　　*

పొరుగూరు సంతలో పకోడి పొట్లాలు గట్రా ఆరగించి గగన వీధిలో హుషారుగా వెళ్తున్న ఖగపతి ఒకడు, నేలమీద మంబా సాంబా తరహాలలో నాట్యం ఆడిపోతున్న నల్లకోటు గజపతి నెత్తిమీద తెల్లని పాగానూ, దానిమీద నల్లటి బురద డాగునూ చూశాడు. అదేమిటో ఆ ముచ్చట అని విలాసంగా రెండు చక్రాలను చుట్టి, రివ్వున కిందవాలి గజపతి తలపాగాను ఒక్క తన్ను తన్ని పైకి వెళ్ళిపోయాడు.

ఈ దెబ్బకీ, ఖగపతి రెక్కల హడావుడికీ గజపతి బెంబే లెక్కిపోయి బారుమని గంభీరస్వరంతో ఏడ్చి, తూలి నాలుగడుగులు పరిగెట్టాడు.

గడ్డి కొంత భోంచేశాం కాబట్టి మంచినీళ్ళు తాగి నీడన కూర్చో డమా, ఇంకాస్త ఇప్పుడే తినేసి ఏకంగా నీళ్ళు తాగేసి, ఆ పైన బజ్జో డమా అన్న సంగతి గురించి అర్థనిమీలితనేత్రయై ఆలోచిస్తూన్న ఖరపతి యొకరిత హడావుడిగా తనమీదికి వస్తున్న గజపతినీ, నల్లకోటునీ చూసి జడుసుకుంది. వెంటనే వాటం చూసుకుని నిలబడి, వెనక్కి వస్తున్న గజపతిని, రెండు కాళ్ళతోనూ శక్తికొద్దీ ఫెడేలున తన్నింది.

ఈసారి దెబ్బకి గజపతి నోటమాట లేదు కానీ, చాలా అర్జంటు పనులున్నట్లు ముందరికి పరుగెత్తాడు. పడకుండా సరాసరి రోడ్డు పట్టి నట్లయితే, గజపతి, బండి అవసరం లేకుండా పదినిమిషాల్లో బస్తీ చేరి పోయేవాడు. ఈశ్వరేచ్ఛ అన్యథా ఉంది కనుకనే పదడుగులు వేసేసరికి కాలు మడతపడి బోర్లగిలా పడ్డాడు.

అతని సోడాబుడ్డి అద్దాల కళ్ళజోడు మరో అయిదడుగులు పురోగమించింది. చక్రం అక్కడ ఆగిపోయినా అందులోని అద్దాలు రెండూ ఇంకో రెండడుగులు ముందుకు వెళ్ళి ఆగాయి.

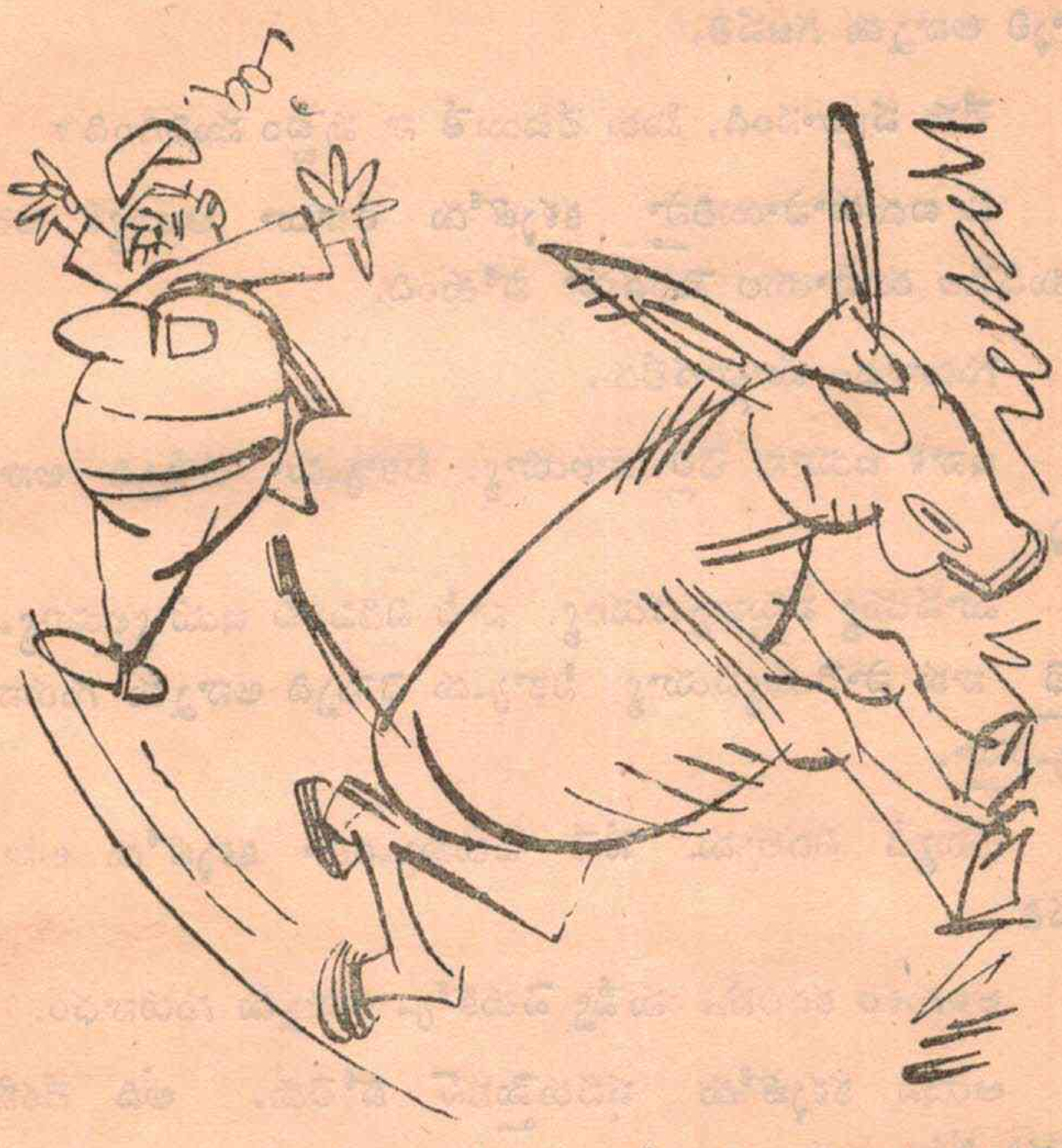

కసితీరా, కంట నీరుతిరిగేదాకా నవ్వేసిన గురునాథరావుకు గుండె కరిగిపోయింది. గబగబా వెళ్ళి గజపతిని లేవదీసి కూర్చోబెట్టాడు. మొహం అదీ తుడిచాడు. ఓ పిప్పరమెంటు బిళ్ళను నోట్లో వేశాడు. కాస్త కుదటపడ్డాక గజపతిగారు జేబు గడియారంతీసి చూచుకున్నారు. టైము సరికదా, గడియారం, చెయ్యి కూడా కనబడలేదు.

కళ్ళజోడు కళ్ళజోడు పోయింది పోయింది లే లే అన్నాడు.

గురునాధం కదలలేదు. టైముచూసి ఎంతయిందో చెప్పాడు. హమ్మయ్యో ఇంక కటాకటిగా రెండుగంటల టైముంది టెండరు బయానా కట్టడానికి. లేటయితే కొంప మునిగేనే-కళ్ళజోడు వెతకాలి వెళ్ళాలి అన్నాడు గజపతి.

నేను వెతకానండి, మీకు లేటయితే నా పుట్టిం మునిగింది ?

ఓ ఐదురూపాయిలిస్తా కళ్ళజోడు తేబాబూ ఆలస్యం అయితే ఎనిమిదివేల రూపాయల టెండరూ పోతుంది.

గురునాధం మాట్లాడలేదు.

ఇవాళ బయానా చెల్లించాలయ్యా. నీక్కాదూ చెప్పేది అన్నాడు మళ్ళీ.

మావయ్య వస్తున్నాడయ్యా. వాచీ విడిపించి ఇయ్యాలయ్యా. నా వలభై నాకు పారెయ్యవయ్యా నీక్కాదు చెప్పేది అన్నాడు గురునాధం వెక్కిరిస్తూ.

దమ్మిడీ విదల్చను. నేనే వెతుక్కుంటా కళ్ళజోడు అన్నాడు గజపతి.

అంగుళం కదలను. నువ్వే వెతుక్కో అన్నాడు గురునాధం.

ఆయన కళ్ళజోడు పవరుమైనస్ టోలెడు. అది లేకపోతే ఆయనకి ఏదీ ఆనదు.

గురునాధరావు గుట్టుగా వెళ్ళి కిందపడ్డ కళ్ళజోడుచట్రం, అద్దాలూ తీసి జేబులో వేసుకున్నాడు.

గజపతి అక్కడే వెతుక్కుంటూ ఉండగా గురునాధం ఆయన్ని హెచ్చరించాడు. అక్కడున్నది చీమలపుట్ట, ఇటు గాడిద వుంది. ఆ పక్కన తేలు పిల్లలు ఆడుకుంటున్నాయి. ఇటువేపు ముళ్ళకంచె ఉంది.

అవటాని, ఐదు నిమిషాలు వెతికి కూలబడ్డాడు గజపతి ఈశ్వరా ఎంత బ్రతుబిలిచ్చావయ్యా అంటూ.

దానికేముంది ఇవాళ పొద్దున్న మీరన్నట్లు ఈశ్వరేచ్ఛ.

టైము గడుస్తున్నకొద్దీ గజపతికి ఒళ్ళు కంపరమెక్కి పోతూంది. ఎనిమిది వేల కెండరు బేరం ఒకటి తగిలే ఛాన్సు వుంది. వెంటనే వెళ్ళి ఖజానాలో రెండువేలు బయానా కట్టాలి.

సరే నా కళ్ళజోడు ఇలా తగలెయ్యి నీ నలభై నీ ఎదాన కొడతా అన్నాడు చివరికి.

దానికేముందిలెండి. మీ మొహాన కళ్ళజోడు తగిలిస్తే నా మొహాన 40 తగలేస్తారు. ఎటొచ్చీ ఇప్పుడు రేటు కాస్త పెరిగింది. బేరం ఆడుతారా? ఇపుడు కళ్ళజోడు చట్రం తెచ్చివ్వడానికి ముప్పయి రూపాయలు అవుతుంది. అద్దాలు చచ్చు సంభావన చెరి పదిహేను చేస్తాయి అన్నాడు గురునాధం.

విరగ్గొట్టావా ఏమిటి?

మీకు తెలియందేముంది. ఇందాక ఖగపతీ, ఖరసతీ అల్లరి చేసిన సందర్భంలో మీరు కిందపడ్డపుడు అద్దాలు పేరే వెళ్ళిపోయాయి.

సరే అన్నీ అతికి ఇలా ఇయ్యి.

బంగారుతండ్రే. కళ్ళజోడు మీ చేతికిచ్చాక మీరు నాకు డబ్బిస్తారా టోకరాసురుడుగారూ? డబ్బే ముందివ్వండి.

నాకు కనబడిచావదు గదయ్యా నా ప్రాణం తీస్తున్నావు.

మరేం ఫరవాలేదు. నేను తెగించి సాహిసించి ముందర కుడికంటి అద్దం ఇస్తా. దాని సాయంతో నాకు ముందర ఓ పదిహేను ఆ తర్వాత ఓ పదిహేను ఇవ్వండి. మిగతాది తరువాత మాట్లాడుకుందాం అన్నాడు గురునాధం.

ఈ పథకం ప్రకారం గురునాధానికి 30 రూ॥ గజపతికి రెండు కళ్ళద్దాలూ అందినాయి.

ఇప్పుడు రెండద్దాలూ పెట్టి చూసుకుని ఇంకో 30 ఇవ్వండి చత్రం ఇస్తా. గజపతి ఉసూరుమంటూ ఇచ్చాడు. గురునాధం చత్రం ఇచ్చాడు.

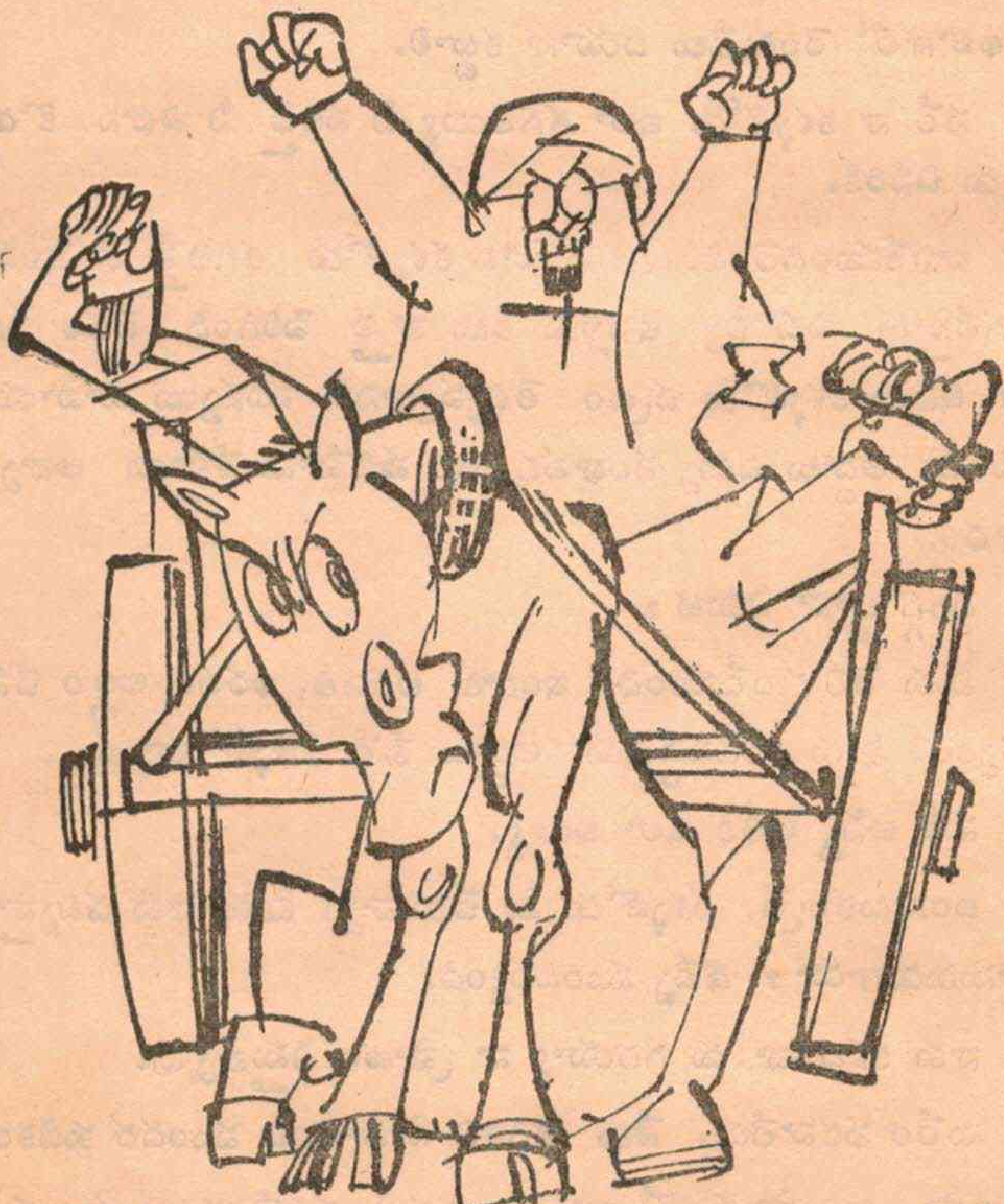

నా అరవై నాకూ, మీ కళ్ళజోడు భాగాలు మీకూ దక్కాయి వస్తానండి – సెలవు పనుంది అని బయల్దేరాడు గురునాధం.

గజపతి గోల పెట్టాడు. ఈ అద్దాలు నాకు బిగించడం రాదయ్యోయ్ అమర్చి పెట్టాలి అన్నాడు.

ఫీజు పదిరూపాయలండి. అద్దానికి ఐదు అవుతుంది.

ఆ పదికూడా ముందుగా చేతిలో వేయించుకుని, అద్దాలు అమర్చి పెట్టాడు గురునాధం.

మరి సెలవా. అదిగో మీ బండి అన్నాడు. గజపతి టైము చూసుకున్నాడు.

బాబ్బాబు. గంటన్నర టైముంది. బస్సు రోడ్డుకు ఇంకా రెండు మైళ్ళదూరం వెళ్ళాలి. నీకు పుణ్యం వుంటుంది. కాస్త బండి తోలిపెట్టు అన్నాడు. బండి తోలితే కూలి పది రూపాయలండి. లేకపోతే నాకు నిద్ర రాస్తుంది అన్నాడు గురునాధం.

అఘోరించు. ఇంద అని బెట్టు చేయకండా ఇచ్చుకున్నాడు గజపతి గారు.

ఈశ్వరేచ్ఛ అన్నాడు గురునాధం బండిని హుషారుగా పోనిస్తూ.